

За місяць до іспиту

Заступник генсека НАТО з політичних питань та політики безпеки Дірк Бренгельманн про стратегічний інтерес Альянсу до України та першочерговість української євроінтеграції

Спілкувалася
Жанна
Безп'ятчук

Фото:
Андрій
Ломакін

Ужовтні цього року НАТО та Україна оцінюватимуть успіхи й прогрес останньої у справі реалізації Річної національної програми (РНП), основного інструменту співпраці сторін. РНП – документ амбітний і багатоаспектний. Там, по суті, сформульований увесь комплекс реформ, які Україні потрібно провести, щоб зберегти власну легітимність як особливого партнера НАТО та наповнити свою нинішню позаблоковість конкретним змістом – чіткою безпековою політикою, модернізацією та професіоналізацією армії тощо. Але це таке бурхливе море викликів, змін і складнощів, у якому країна, яка живе одним днем, може й потонути. Про реалії співпраці України з НАТО **Тиждень** мав змогу поспілкуватися із заступником генсека Північноатлантичного альянсу з політичних питань та політики безпеки Дірком Бренгельманном під час його останнього візиту до Києва.

У. Т.: Сьогодні НАТО та Україна використовують термін «конструктивне партнерство» замість «стратегічного» для визначення рівня співпраці. Чому було змінено формулювання? Перше може вважатися загалом нижчим рівнем взаємодії.

– Чесно кажучи, я не робив би великого наголосу на формулюваннях. Думаю, що це і стратегічне, і конструктивне співробітництво водночас. Я опікуюся співпрацею з Україною досить довго, для мене важливо бачити, що рівень політичного діалогу та практичної взаємодії не змінився: ми все ще досить багато робимо разом. Якщо говорити формальніше, то утода з Україною від 1997 року передбачає особливе партнерство. Його можна назвати як стратегічним, так і конструктивним. Коли ми говоримо про стратегічність,

маємо на увазі і наш інтерес, і геополітичну ситуацію в країні. Ви важлива держава у важливому регіоні. Я вважаю, що рівень нашого інтересу має стратегічний характер.

У. Т.: Близько однієї шостої заходів, передбачених у цільових планах, за якими Україна співпрацювала раніше з Альянсом, були спільними для обох сторін, тобто ваша організація могла якимось чином впливати на їх реалізацію. Якщо ми говоримо про План дій щодо членства, то там передбачені чіткі механізми оцінки НАТО досягнутих країною-учасницею результатів. А як щодо Річної національної програми? Як багато заходів, проектів тощо мають спільний характер і відповідно НАТО може мати важелі впливу на них?

– Це дуже відрізняється від того, що називається цільовими планами. Якість РНП є вищою, якщо можна так висловитися. У цільових планах ми говорили про спільні заходи, деякі з них мали суто практичний характер. Щодо РНП, то ваша сторона розробляє програму реформ, ставить перед собою цілі, а ми надаємо дорадчу допомогу, підтримку, щоб посприяти Україні в їх досягненні. Ми робимо це на ранньому етапі розробки згаданих програм, а потім наприкінці циклу проводимо оцінку. Але всім керує ваша сторона: сама ставить цілі, сама досягає їх. Природа такої роботи відрізняється від цільових планів. У цьому сенсі такий підхід близчий до тих РНП, які країни виконують у межах ПДЧ. Ми маємо власні організаційні структури для співпраці з Україною, маємо Комісію Україна – НАТО. Ваша держава – одна з трьох, з якими ми підтримуємо спеціальні відносини. Крім неї це Росія, Грузія. Країни з ПДЧ

потрапляють під іншу спільну парасольку.

У. Т.: В українській РНП є два цікавих положення. В одному йдеться про те, що потрібно розробити «механізм консультацій» із членами НАТО у разі загрози нашему суверенітету та територіальній цілісності. В другому – що Україна не виключає можливості звернення до інших держав та міжнародних організацій по військову допомогу. Що це означає на практиці? Це стандартні загальні формулювання чи було принципово запи-сати їх у РНП саме для України?

– Це не є унікальним. Варто почати з основ. Україна – учасниця програми «Партнерство заради Миру» (ПЗМ). У Рамковому документі ПЗМ є параграф 8, у якому зазначено, що ми відкриті до консультацій зі своїми партнерами, коли виникає спільний стратегічний інтерес. Закріпили це і в Стратегічній концепції Альянсу. Займаємося цим у Комісії Україна – НАТО досить глибоко, обговорюємо питання, які зачіпають інтереси країни. Сьогодні ці консультації тривають.

У. Т.: Чи говорить сьогодні з вами українська сторона про якісні конкретні плани переходу на повністю професійну армію?

– Передусім хочу сказати, що навіть з-поміж членів НАТО немає єдиного підходу до цього питання. Е, приміром, такі країни, як моя рідна Німеччина, де тільки нині приймають рішення переходити на повністю професійну армію, до цього був призов. Не думаю, що таке рішення ухвалять в Україні в найближчому майбутньому. Воно потребуватиме часу, і ми можемо допомогти, оскільки члени Альянсу мають досвід у цьому питанні. Але спочатку країна повинна розробити певні доктрини. Я знаю, що наразі відпо-

відна робота триває, і лише тоді, коли ви випрацюєте свою політику безпеки та воєнну доктрину, можна переходити до наступного етапу. На ньому треба вже визначитися з характером та кількісним складом війська для того, щоб воно могло виконувати свої завдання. Наразі ви перебуваєте на першому етапі – етапі розробки власних стратегічних документів.

У. Т.: Як згортання демократії в Україні, зокрема й процеси над опозиційними політиками, найвідоміший – над Юлією Тимошенко, може вплинути на відносини НАТО й України?

– Ви згадали справи, головним чином одну справу, яка привертає увагу інших країн і яку висвітлюють медіа. Певна річ, під час моїх зустрічей я також порушу це питання, але не хотів би зупинятися на деталях. Скажу тільки, що в РНП є елементи верховенства права, демократії. Саме на такій основі обговорюватимуться ці питання (інтерв'ю було записано напередодні зустрічей Дірка Бренгельманна з українськими високо-посадовцями. – Ред.).

Механізм Річних національних програм замінив Цільові плани в 2009-му. Він охоплює п'ять царин: політика та економіка; оборона та військова галузь; ресурси; безпека та правові питання. Щороку Комісія Україна – НАТО даватиме оцінку прогресові, досягнутому під час виконання РНП

У. Т.: Як довго Альянс залишатиметься в Лівії? І чи опікуватиметься він безпекою іноземців, які там перебувають?

– Сподіваюся, що обставини не змусять нас бути задіяними в цій операції дуже довго. Однак ще в війська, які залишаються лояльними до Каддафі, вони застосовують зброю, що може загрожувати цивільному населенню. Ale ця операція здійснюється з моря та з повітря, у нас немає там наземних військ. Повертаючись до нашого запитання, наголошуємо не присутні на суходолі. Хочу додати: лідери Національної перехідної ради постійно повторюють, що поважатимуть права іноземців та недоторканність їхніх помешкань, а не лише посольств, а також казали, що не проводитимуть політики реваншизму й хотіли б, аби їхня країна була включена в життя світової спільноти й мала нормальних державних службовців. Вони винесли певні уроки із ситуації в Іраку. У вашої державі від самого початку були побоювання щодо безпеки українців, які там перебувають. Кораблі пропонува-

лися іноземцям для евакуації – міжнародна спільнота виявила там свою солідарність. I під час воєнної операції вона була досить активна й успішно вирішувала гуманітарні проблеми, забезпечуючи прохід кораблів та гуманітарні авіарейси. Міжнародна організація міграції також могла надсилати свої кораблі, щоб забирати людей. Там усе ще залишається чимало іноземців, але багатьох ми змогли вивезти. Хотів би сказати одну річ, дуже важливу в цій операції, бо час від часу на нашу адресу лунає критика. Ми зробили за резолюціями 1970 та 1973 Ради Безпеки ООН усе можливе, щоб уникнути жертв з-поміж цивільного населення під час авіаційних атак. Це, як на мене, було найважливішим завданням. Наша місія – захистити населення. Літаки могли вдарити по певних цілях, але ми не були впевнені, наскільки близько вони до житлових будинків. Кажучи технічно, ми могли б досягти військового успіху швидше, але робили все можливе, щоб уникнути цивільних жертв. Це було нашою політичною метою. ■

Повну версію йнтервю
зможите на сайті
<http://tyzhen.ua/World/30785>